

Bibliotēku Pasaule

Izdevums par aktualitātēm un norisēm bibliotēkās *Nr.43/2008*

Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas pieredze krājuma digitalizācijā

Marlēna Krasovska intervē LAB direktores vietnieku krājuma digitalizācijas jautājumos Valdi Mazuli

Kamēr daudzas Latvijas bibliotēkas un citas kultūratmiņas institūcijas, jaunveidojamās nacionālās digitālās bibliotēkas idejas iedvesmotas, vēl tikai plāno

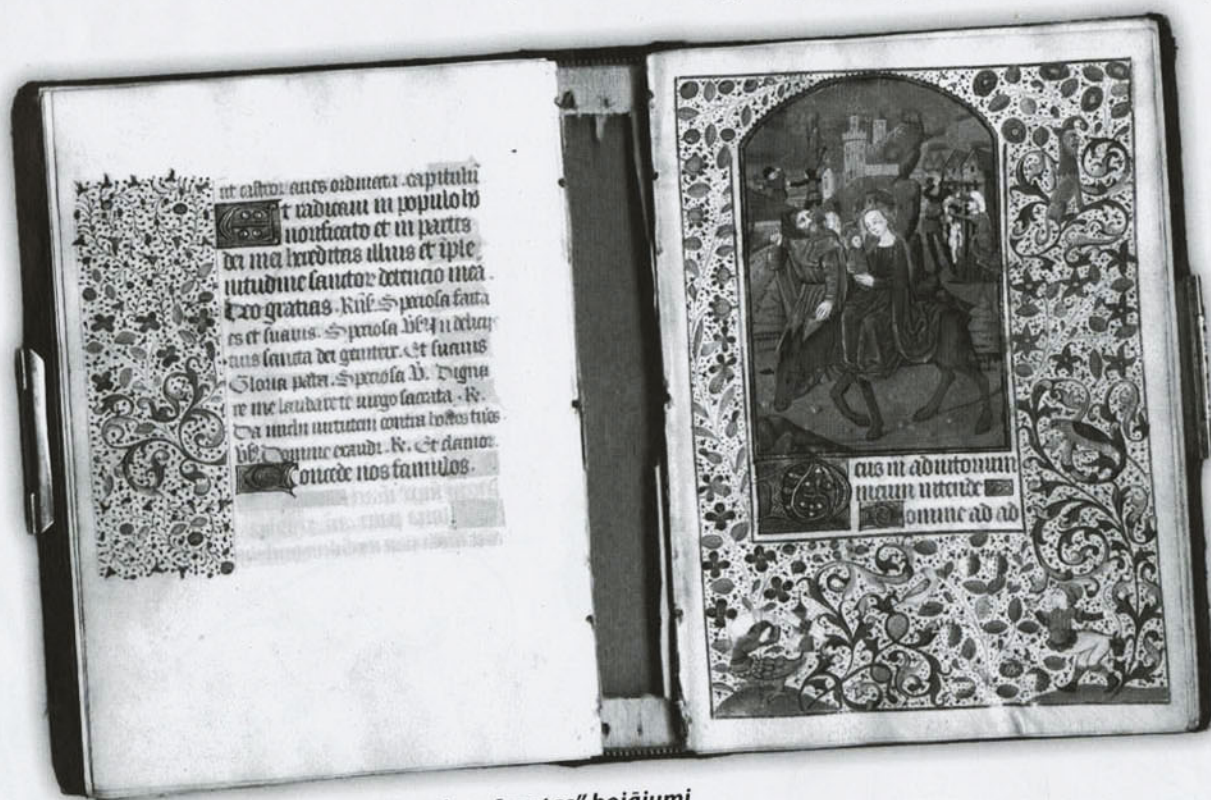
vērt durvis virtuālajiem apmeklētājiem, Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā (LAB) vairāku gadu garumā rit pacietīgs, inovatīvu risinājumu meklējumu un izmēģinājumu pilns darbs krājumu digitalizācijā.

LAB digitalizācijas ēra aizsākās 1994.gadā. Par pieredzi krājuma digitalizācijā, kolekcijām un nākotnes iecerēm stāsta LAB direktores vietnieks krājuma digitalizācijas jautājumos **Valdis Mazulis**. 2006.gadā par sasniegumiem kultūras mantojuma digitalizācijā viņam piešķirta Kultūras ministrijas prēmija.

LAB bija ne vien pirmā bibliotēka, bet arī pirmā kultūratmiņas institūcija Latvijā, kas uzsāka krājuma digitalizēšanu. Kas tolaik rosināja pieņemt šādu izaicinājumu?

Tā nebija modes lieta, izaicinājumu pieņemt piespieda reālā situācija bibliotēkā. Procesu vadīja tikai un vienīgi pragmatiski apsvērumi. Bibliotēkā pieauga lasītāju skaits, kurus interesē Latvijas kultūrvēsturei nozīmīgi materiāli: grāmatas, periodiskie izdevumi, seniespiedumi, rokraksti un attēli. Unikālie materiāli, no kuriem daudzi saglabājušies tikai vienā eksemplārā, bieži ir vienīgās liecības par vēsturiskiem notikumiem. Diemžēl oriģinālu daudzkārtēja izmantošana, pārvietošana no krātuvēm un izsniegšana lasītāvās rada mehāniskus bojājumus un tos apdraud. Ķīmisko un bioloģisko bojājumu ir maz, pārsvarā ir mehāniski bojājumi. Semināros esmu demonstrējis šādus bojājumu veidus. Vienlaicīgi digitalizācija ir garantija bibliotēkas materiālu, īpaši antikvāro vērtību, drošībai.

Daudzus retos, unikālos dokumentus, kas ir digitalizēti, lasītājiem vairs neizsniedzam, piedāvājam digitālās kopijas. Izņēmums, protams, ir pētnieki, kam nepie-

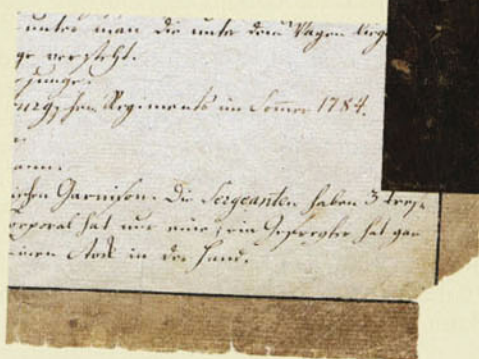
15.gadsimta rokraksta "Stundu grāmatas" bojājumi

DIGITALIZĀCIJA, INTERNETIZĀCIJA, CILVĒKI, NOTIKUMI, PROBLĒMAS

**Bojāts J.K.Broces
rokraksts (18.gadsimts)**

DAŽĀDA INFORMĀCIJA • VECA UN JAUNĀ GRĀMATNIECIĀBA • ĀRZEMĒS • PAGĀJĪBA UN APCĒRES • BĒRNI UN JAUNIEŠI BIBLIOTĒKĀS • KONFERENCES, SEMINĀRI • PĒTĪBI UN PĒTĪBĀRĀDĀJĀNĀS

ciešams pētīt papīra, pergamenta vai ādas struktūru, ūdenszīmes u.tml. Vai cilvēki neiebilst un nepieprasa oriģinālus? Nē, lasītāji ir zinoši un saprotoši, turklāt skenējumi ir perfektā kvalitātē.

Digitālās kopijas tiek izgatavotas arī izstādēm.

Digitālizēt nepieciešams arī tos dokumentus, kas nav bojāti, taču bez digitālas apstrādes ir grūti izmantotami. Piemēram, rakstnieka Kārļa Krūzas dienasgrāmata — pieraksti sīkā rokrakstā ar zīmuli uz mazām lapiņām ir gandrīz nesalasāmi. Pēc apstrādes dziesošais rokraksts tika izcelts. Digitālā kopija ļauj skatīt dokumentus daudzkārtējā palielinājumā un izvairīties no tā, ka lasītājs ar lupu "brauc" pa oriģinālu.

Lai nodrošinātu vērtīgo dokumentu saglabāšanu un vienlaicīgi arī to pieejamību, 1994.gadā ar Latvijas Zinātnes padomes atbalstu LAB tika uzsākts tās toreizējā direktora Dr. Edvīna Karniša izstrādātais projekts "Latvijas kultūrvēsturiskās un zinātniski tehniskās informācijas elektroniskā bibliotēka". Projekta ietvaros notika oriģinālu aizstāšanas ar elektroniskajām kopijām

un to pieejamības nodrošināšanas interesentiem izpēte. Tā īstenošanas gaitā tika izstrādāti materiālu atlases principi un noteiktas prasības arhīvatnēm un lietotājdātņēm (izšķirtspēja, krāsu dziļums, formāts). Rokrakstu un reto grāmatu nodaļā testēšanas režīmā krājuma digitalizācija tika uzsākta jau 1994.gadā, tomēr īsti pie tā ķērāmies tikai 1996.gadā.

Arī šodien LAB krājuma digitalizācija tiek īstenota divos virzienos. Pirmais ir bibliotēkas krājuma pieprasītāko un vērtīgāko materiālu digitālā arhīva veidošana. Mērķis — aizstāt oriģinālus ar augstas kvalitātes elektroniskajām kopijām saglabāšanas un drošības nolūkos. Pieejamas šīs kolekcijas ir tikai LAB lasītāvās. Otrais virziens ir piekļuves nodrošināšana bibliotēkas krājumam tiešsaistē Latvijas nacionālajā digitālajā bibliotēkā.

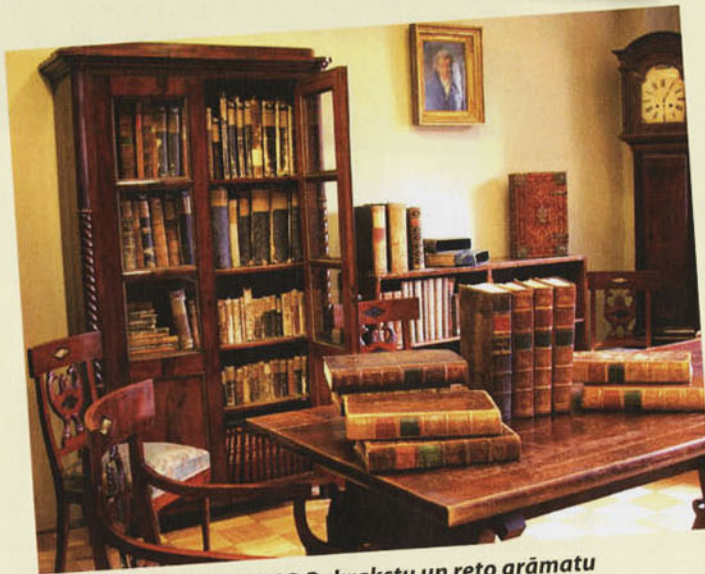
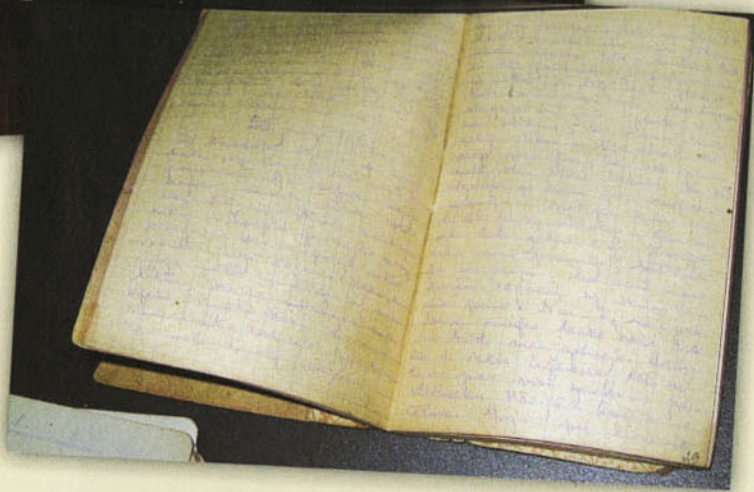
Rakstnieka Kārļa Krūzas dienasgrāmata

Kādi ir LAB materiālu atlases principi digitalizācijai?

Pirmajā vietā ir pieprasījums, jo, kā jau teicu, šie materiāli ir arī visvairāk bojāti. Pēc tam — objekta vērtība, unikalitāte, eksemplāru skaits, nozīmība Latvijas un Baltijas kultūrvēsturei, fiziskais stāvoklis, saglabātība. Gandrīz katrs LAB digitalizētais objekts atbilst visam šim nosacījumam. Kopš 1996.gada LAB izgatavotas 15.gadsimta rokraksta "Stundu grāmatas", 1573.gadā izdotā Abraha Ortēlija karšu atlanta, pirmā Rīgas tipogrāfa Nikolaja Mollīna iespaiddarbu (16./17.gadsimts), Jirgena Helmsa "Liefländische Chronica" (17.gadsimts), vācu dzejnieka Jakoba Mihaela Reinholda Lenca, novadpētnieka Johana Kristofa Broces kolekciju (18.–19.gadsimts), unikālu autogrāfu kolekcijas, personu un vietu attēlu (16.–20. gadsimts) u.c. vērtīgāko un lietotāju pieprasītāko materiālu elektroniskās kopijas.

Kad tapa pirmās digitālās kolekcijas?

1997.–1998.gadā LAB tika izstrādāts Sorosa fonda-Latvija un Atvērtās sabiedrības institūta (*Open Society Institute*) atbalstītais projekts, kura realizācijas gaitā izveidots kādreizējā Rīgas liceja pedagoga, vēsturnieka un novadpētnieka **Johana Kristofa Broces** (1742–1823) nozīmīgākās un pieprasītākās kolekcijas "**Sammlung verschiedener Liefländischer Monumente**" 10 sējumu digitālais arhīvs un veikta bojāto sējumu restaurācija. Kolekcijā apkopoti zīmējumi un apraksti, kas attēlo visdažādākās sadzīves un saimnieciskās dzīves jomas Baltijā. Tie izstrādāti ar fotogrāfijas precizitāti. Digitālais arhīvs ietver 3130 lappušu arhīvdatnes. Augstas kvalitātes elektroniskie attēli (izšķirtspēja 600 dpi; krāsu dziļums 24 biti) nodrošina iespēju skatīt J.K.Broces fiksēto objektu detaļās daudzkārtējā palielinājumā, kā arī tipogrāfiski repro-

J.K.Broces kolekcija LAB Rokrakstu un reto grāmatu nodaļā

ducēt oriģinālam ekvivalentas kopijas. Vienīgais, ko tajā laikā ekonomisku apsvērumu dēļ nebija iespējams nodrošināt — apjomīgo arhīvdatņu (120–130 MB) saglabāšanu TIF formātā, tādēļ, izmantojot "Adobe PhotoShop"

programmu, *TIFF* formāta datnes ar zemu saspiešanas pakāpi tika kompresētas *JPEG* formātā.

Kad uzsākām digitalizāciju, process bija nesalīdzināmi ilgāks nekā tagad. Piemēram, vienas J.K.Broces kolekcijas A4 formāta lapas ieskenēšana 600 dpi izšķirtspējā, datnes atvēršana, kompresēšana *JPEG* formātā, otreizēja atvēršana un pārbaude ilga apmēram 20 minūtes, kas tagad liekas neticami.

Lai nodrošinātu piekļuvi pieprasītajai J.K.Broces kolekcijai tīmeklī, 1999.–2000.gadā tika izveidota tiešsaistes datubāze (<http://www3.acadlib.lv/broce>).

2000.–2001.gadā LAB tika īstenots Latvijas Kultūras fonda atbalstītais projekts **“Baltijas vietu attēlu digitālais arhīvs”**. Lasītāju interese par attēliem bija liela, taču bibliogrāfiskā uzziņu sistēma tos atspoguļoja nepilnīgi. Liela daļa attēlu Rokrakstu un reto grāmatu nodaļā kopā ar citiem materiāliem atrodas glabāšanas vienībās: mapēs, kladēs un albumos. Rokraksti atspoguļoti kartīšu katalogā, taču ziņas par attēliem katalogos un kartotēkās nav pilnīgas. Lai apzinātu un atlasītu Baltijas (Latvijas, Igaunijas un Lietuvas pilsētu un apdzīvotu vietu) attēlus, projekta gaitā tika veikta bibliotēkas rokrakstu krājuma izpēte, sistemātiski caurskatot visas dokumentu glabāšanas vienības. Atlasītās fotogrāfijas un zīmējumi tika skenēti un iegūtas 2256 arhīvdatnes. Digitālais arhīvs katru gadu tiek papildināts ar jauniem materiāliem. Nodaļas darbiniekiem izveidojusies sadarbība ar daudziem kolekcionāriem, kas ļauj digitalizēt savas privātkolekcijas un pievienot Baltijas vietu attēlu arhīvam. Arhīvs pieejams lokāli LAB.

Gatavojoties Rīgas 800.gadskārtai, 2001.gadā tika izveidota virtuālā izstāde **“Rīgas 700 gadu jubilejas svinības 1901.gada jūnijā – augustā”**. Izstādes projektu atbalstīja aģentūra “Rīga 800”. Kolekcija aplūkojama LAB tīmekļa vietnē (<http://www.acadlib.lv/riga700>).

2001.gadā LAB Rokrakstu un reto grāmatu nodaļa piedalījās Eiropas mēroga projektā — Manheimas Universitātes vadītajā un “Deutsche Forschungsgemeinschaft” atbalstītajā Eiropas bibliotēku, muzeju, arhīvu un universitāšu kopprojektā **“Gesamtverzeichnis der Lenz — Handschriften”**. Tā mērķis bija vācu dzejnieka Jakoba Mihaela Reinholda Lenca (*Jakob Michael Reinhold Lenz, 1751–1792*) digitālā arhīva “Gesamtverzeichnis der Lenz — Handschriften” izveide. LAB digitālajā arhīvā iekļāva J.M.R.Lenca unikālo rokrakstu kolekciju, par kuru liela interese ir Eiropas literatūrzinātniekiem. Vērtīgo oriģinālu 1120 lappuses tika aizstātas ar elektroniskajām kopijām. Atbilstoši projekta prasībām, arhīvdatnes tika saglabātas *TIFF* formātā un skenējot tika lietota krāsu skala.

2003.gadā kopā ar Latvijas un Čehijas sadarbības asociāciju tika īstenots projekts **“Latvijā dzīvojošo tautību līdzpastāvēšanas vēsturiskais attēlojums J.K.Broces darbos”**. Izveidotajā digitālajā arhīvā (147 attēlu arhīvdatnes) aplūkojami dažādu, kopumā 14, tautību cilvēki (latvieši, vācieši, krievi, baltkrievi, ukraiņi, poļi, lietuvieši, igauņi, ebreji, baškīri, grieķiete, ņencs u.c.), kurus J.K.Broce 18.gadsimta 2.pusē sastāpis un zīmējis Rīgas ielās un citviet Latvijā. Kolekcija vizuāli ir ļoti pievilcīga, pat eksotiska. Finansiāli projektu atbalstīja Sabiedrības integrācijas fonds. Kolekcija pie-

ejama lokāli LAB.

Nozīmīgs pavērsiens kultūras mantojuma digitalizācijā bija Valsts kultūrkapitāla fonda finansētā kultūras programma “Bibliotēku, arhīvu un muzeju sadarbības projektu digitālā vidē atbalsts”. Svarīgi, ka programmas projektu konkursa nolikumā bija uzsvērtā digitalizēto resursu (metadatu un digitālo kopiju) izveides kvalitātes atbilstība starptautiskajām digitalizācijas vadlīnijām *MINERVA*. Otrkārt, programma rosināja meklēt sadarbības partnerus citu atmiņas institūciju vidū. Rezultātā tapa vērtīgi projekti.

Programmas ietvaros 2003.–2007.gadā tika īstenots LAB un Rakstniecības, teātra un mūzikas muzeja (RTMM) kopprojekts — tiešsaistes **“Personu un vietu attēlu datubāze”**. Datubāzē pieejamas 4988 attēlu lietojumdatnes, no tām LAB datubāzē iekļāvusi 2931. Metadatu veidošanā izmantots “Dublin Core” standarts. Datubāze veidota sadarbībā ar Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūru/Latvijas Autoru apvienību (AKKA/LAA), konsultējoties un pārņemot licences AKKA/LAA pārstāvēto autoru darbu piekļuvei tiešsaistē LAB tīmekļa vietnē (<http://www5.acadlib.lv/kopprojekts.htm>). LAB bija pirmā kultūratmiņas institūcija Latvijā, kas 2004.gadā uzsāka šādu licenču iegādi.

2005.gadā tika īstenoti vēl trīs projekti. Kopprojektā ar Viļķenes pagasta bibliotēku, Limbažu Galveno bibliotēku un RTMM tika izveidota tiešsaistes datubāze **“Baumaņu Kārlis — personība latviešu kultūrā”** (pieejama Limbažu Galvenās bibliotēkas tīmekļa vietnē (<http://lgb.elimbazi.lv/?s=26248>), kurā LAB iekļāva 200 attēlu lietojumdatnes.

Latvijas seno karšu digitalizācijas kopprojekts (ar Latvijas Nacionālo bibliotēku (LNB), Rīgas Vēstures un kuģniecības muzeju un Latvijas Nacionālo vēstures muzeju) LAB apzināja un digitālajā arhīvā iekļāva 110 karšu arhīvdatnes. Karšu kolekcija pieejama lokāli LAB.

Kopprojektā ar Marburgas Universitāti un Eiropas bibliotēkām, muzejiem un arhīviem LAB piedalījās vācu viduslaiku literatūras digitālā arhīva **“Marburger Repertorien”** izveidē (<http://cgi-host.uni-marburg.de/~mrep>) un iekļāva tajā 32 lappušu arhīvdatnes.

Ko no sava bagātīgā krājuma LAB piedāvās Latvijas nacionālajai digitālajai bibliotēkai?

Dalība šajā valsts mēroga ilgtermiņa projektā tika uzsākta 2006.gadā. Jau nākamā gada 5.novembrī tika noslēgts LAB un LNB sadarbības līgums par Latvijas nacionālās digitālās bibliotēkas veidošanu un attīstību.

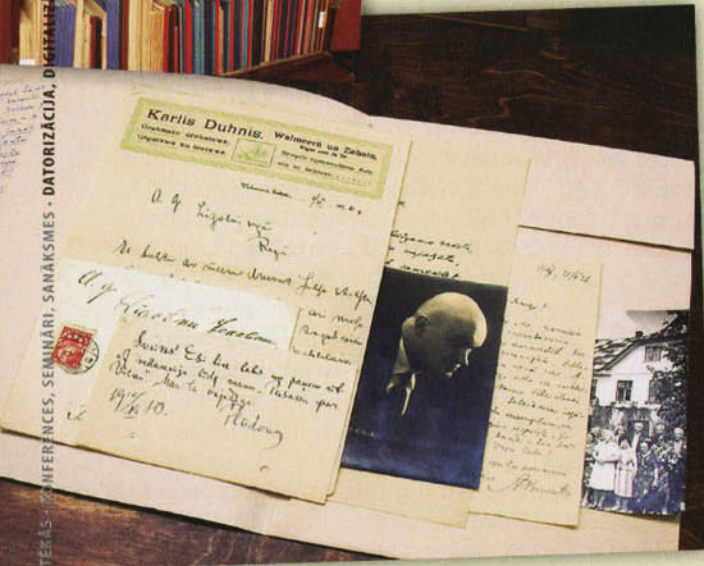
Nacionālās digitālās bibliotēkas Digitālo objektu pārvaldības sistēma (*Digital Object Management System, DOMS*) nodrošinās krājumu mūžsaglabāšanu un plašu pieejamību. Tajā iekļausim materiālus, kas LAB digitalizēti laikā posmā no 1996. līdz

DAŽĀDA INFORMĀCIJA • VECA • JAUNĀ GRĀMATNIECĪBA • ĀRZEMES • PAGĀJĪBA UN APCĒRES • BĒRNI UN JAUNIEŠI BIBLIOTĒKĀS • KONFERENCES, SEMINĀRI, SANĀKSMES • DATORIZĀCIJA, DIGITĀLIZĀCIJA, INTERNETIZĀCIJA • CILVĒKI, NOTIKUMI, PROBLĒMAS

J.Misiņa rokrakstu kolekcija

2006.gadam, arī tiešsaistes resursus "Personu un vietu attēlu datubāzi" un J.K.Broces kolekciju "Sammlung verschiedner Liefländischer Monumente". Turpināsim Jāzepa Vītola materiālu, Latvijas periodisko izdevumu, K.Krūzas dienasgrāmatu un atmiņu par latviešu kultūras darbiniekiem (rokraksti no 1904.gada līdz 1959.gadam; apjoms — 70 sējumi, kopā aptuveni 15 000 lappuses), Rīgas pilsētas teātra koncertafišu (no teātra dibināšanas 1782.gadā līdz 1918.gadam; apjoms — 137 sējumi, kopā aptuveni 45 000 afišas) digitalizāciju. Iecerēts turpināt arī J.K.Broces kolekcijas materiālu "Proben von Schriftzugen vom Jahre 1300 bis 1561" un "Sylloge diplomatum Livoniam illustrantium" (zīmogu un dokumentu paraugi), "Livland am Ende des 18.Jh." (informācija par Vidzemes un Igaunijas draudzēm), "Wappenbuch" (Baltijas ģenealoģiskie materiāli un ģerboņi) digitalizāciju (kopējais apjoms — 6 sējumi, kopā 2000 lappuses). Darbs turpinās arī pie latviešu bibliogrāfa Jāņa Misiņa kolekcijas personu un vietu attēlu digitalizācijas. Digitalizēti tiks zinātnieku, politiķu, kultūras, izglītības un saimniecisko darbinieku, kā arī pilsētu un apdzīvotu vietu fotogrāfijas un grafikas darbi (izņemot plakātus un ekslibrus) līdz 21.gadsimta sākumam (apjoms — 50 000 attēlu). Kolekcijas digitalizācija, kā arī metadatu veidošana un digitālo objektu iekļaušana tiešsaistes "Personu un vietu attēlu datubāzē" tika sākta jau 2004.gadā. Šobrīd noris darbs, lai veiktu "Personu un vietu

attēlu datubāzē" iekļauto J.Misiņa kolekcijas 2931 attēlu un to metadatu eksportu uz DOMS.

2008.gadā plānots uzsākt pieprasītās A.Buholca Baltijas ģenealoģisko materiālu un ģerboņu kolekcijas "Materialien zur Personenkunde der Ostsee — Provinzen" (rokraksti un zīmējumi līdz 20.gadsimta sākumam, kopā aptuveni 48 000 lappuses) digitalizāciju.

Ilgtermiņā tiks turpināta Latvijas kultūrvēsturei nozīmīgu un lasītāju pieprasītu materiālu atlase nacionālajai digitālai bibliotēkai, šo materiālu digitalizācija un metadatu veidošana, katrā gadā nosakot konkrētu darba apjomu.

Vai visi LAB digitalizētie resursi būs pieejami tiešsaistē?

Tiešsaistē būs pieejama tikai daļa resursu, jo iegūt autortiesību atļauju visiem digitālajiem objektiem ir neiespējami. Veidojot "Personu un vietu attēlu datubāzi", saskārāmies ar t.s. "bāreņdarbu" problēmu — no 3000 datubāzē ievietotajiem LAB attēliem 2100 darbiem autors nebija zināms. Manuprāt, šie darbi nav saucami par "bāreņdarbiem", jo autori tiem ir, tikai mēs, bibliotēkas darbinieki, tos nezinām. Lai noskaidrotu autorus, lūdzām speciālistu konsultācijas, vērsāmies muzejos un citās kultūratmiņas institūcijās. Autoru noskaidrošanā bija jāiegulda lielas pūles. Izpētes darba rezultātā autori tika noskaidroti tikai nelielai daļai attēlu.

Iegādātā AKKA/LAA licence ļauj darbus publicēt tikai vienā, licencē norādītajā datubāzē. Eksportējot datus uz citu datubāzi (arī uz Latvijas nacionālo digitālo bibliotēku), nepieciešama jauna licence.

Vai tas neatturēs potenciālos Latvijas nacionālās digitālās bibliotēkas dalībniekus no savu kolekciju ievietošanas tajā?

Nav plānots visus darbus padarīt pieejamus tiešsaistē. Daļai resursu tiešsaistē būs ievietots tikai bibliogrāfiskais apraksts ar norādi, ka digitālā datne pieejama jebkurā valsts vienotajā bibliotēku informācijas sistēmā iekļautajā bibliotēkā, arhīvā vai muzejā, kurā slēgtā tīklā pieejama Latvijas nacionālā digitālā bibliotēka. Saskaņā ar 2007.gada 6.decembra grozījumiem "Autortiesību likumā" (23.pants) ikvienai bibliotēkai, arhīvam vai muzejam atļauts reproducēt ciparu formātā to krājumā esošos darbus, kas publicēti Latvijā un nav pieejami komerciālā aprītē, kā arī nodrošināt tiem piekļuvi iekšējos bibliotēku tīklos.

Kā tiek organizēta digitalizācija LAB?

Unikāli, Latvijas kultūrvēsturei nozīmīgi materiāli glabājas Misiņa bibliotēkā un Rokrakstu un reto grāmatu nodaļā. Katrā no minētajām nodaļām izveidotas skenētāja darba vietas ar atbilstošu tehnisko nodrošinājumu. LAB tiek skenēti materiāli līdz A3 formātam, lielformāta materiālu digitalizācijai izmantojam ārpakalpojumus. Projekta "Nacionālā digitālā bibliotēka" mērķu izpildei

V. Mazulis referē
starptautiskajā
apaļā galda diskusijā
"Digitālās bibliotēkas un
autortiesības" 2007.gada
20.novembrī Rīgā

no LNB esam saņēmuši profesionālu digitalizācijas tehniku. 2007.gada novembrī, pateicoties šī projekta finansējumam, varējām uzsākt Rīgas pilsētas teātra koncertafīšu kolekcijas digitalizāciju, izmantojot SIA "Infodisk Media" pakalpojumus. Ieskenētas jau 26 000 afīšas.

Ja krājuma digitalizācija sokas raiti, to nevar teikt par darbietilpīgu metadatu veidošanas procesu, kam plānojam piesaistīt papildu cilvēkresursus. Ir samērā vienkārši un ātri ieskenēt 26 000 afīšas, bet lai katrai afīšai izveidotu metadatus, pat ja tās saturs zināms un nav jāveic speciāla izpēte, — tur jāiegulda nesalīdzināmi lielāki resursi.

Pirms digitalizācijas veicam arī objektu restaurāciju.

Vai digitalizētajam krājumam ir arī finansiāla atdeve?

Digitalizēto krājumu ikviens LAB lasītāvā var skatīt bez maksas, arī digitalizētās kolekcijas tīmeklī ir brīvpieejā. Taču daudzi savā īpašumā vēlas iegūt digitālo datņu kopijas. Tad sākas runa par samaksu. Bibliotēka nevar būt labdarības iestāde, kas unikālo materiālu arhīvatnes par velti izdala visiem. Vēl jo vairāk tādēļ, ka liela daļa iegādāto datņu kopiju tiek izmantotas komerciāliem mērķiem.

Digitalizācijas pakalpojumi un to izmaksas ir noteiktas LAB maksas pakalpojumu cenrādī. Paredzēti trīs gradāciju izcenrojumi. Par niecīgu samaksu (sākot no Ls 0,15) var iegādāties zemākas kvalitātes (izšķirtspēja 150 dpi; krāsu dziļums 8 biti) elektronisko attēlu lasīšanai vai apskatīšanai. Par arhīvatnes kvalitāti, kas derīga publicēšanai (izšķirtspēja 300–600 dpi; krāsu dziļums 24 biti), jāmaksā vairāk — 15 līdz 45 latiem. Cena atkarīga no gadsimta, kurā izdevums tapis — jo senāks, jo dārgāks. Iespējamās atlaides sadarbības partneriem, kultūratmiņas institūcijām, bieži vien no tiem samaksu vispār neņemam. Nereti veicam arī barterdarījumus, piemēram, no izdevniecībām apmaiņā pret arhīvatnēm saņemam jaunās grāmatas. Laba sadarbība izveidojusies arī ar kolekcionāriem Ivaru Silāru, Juri Me-

žaku un citiem — mēs piedāvājam viņus interesējošos digitālos attēlus, viņi savukārt atļauj digitalizēt bibliotēkas krājumam savus materiālus vai palīdz faktu noskaidrošanā metadatu veidošanai.

Visbiežāk tiek pieprasītas augstas kvalitātes digitālās kopijas tipogrāfiskai reproducēšanai (skatu kartes, vizuālais materiāls publikācijām, apdrukas, reklāmas u.c.). Digitālās kopijas iegādājas arī zinātniskiem un studiju mērķiem, PowerPoint prezentācijām, kolekcijām utt. Tā kā LAB ir arī augstas kvalitātes izdrukas tehnika, piedāvājam arī digitālo attēlu datorizdrukas. Tās daudzi mēdz ierāmēt un dāvināt, piemēram, A3 formāta J.K.Broces zīmētu dzimtas vietas attēlu skolotājam izlaidumā, vai arī izmantot kā interjera elementu.

Varbūt bibliotēku digitālo kolekciju izmantojamība būtu vēl lielāka, ja tās tiktu plašāk reklamētas?

Ir kolekcijas, kuras ir ļoti populāras, piemēram, J.K.Broces "Sammlung verschiedener Liefländischer Monumente". Tomēr ir arī materiāli, par kuriem sabiedrība zina pavisam maz. Dalība Latvijas nacionālajā digitālajā bibliotēkā nodrošinās plašam interesentu lokam informācijas pieejamību par LAB krājumu.

Vēl kāds aspekts — digitālās kolekcijas lieliski palīdz popularizēt bibliotēkas tradicionālo krājumu. Ne visi apjauš, cik unikāli materiāli glabājas bibliotēkās — digitalizācija ļauj sniegt ieskatu šajās bagātībās.

Nobeigumā — vai Jūs vēlētos ko ieteikt tiem, kuri vēl tikai gatavojas veikt digitalizāciju?

Gribētu ieteikt pragmatiski izvērtēt plānotās digitalizācijas aktivitātes. Bieži vien teorija ir viens, bet prakse — pavisam kas cits.

(Valda Mazuļa, Kristīnes Plostnieces, Marlēnas Krasovskas un Ligita Ieviņas foto)